

שם האמורא	שם האמורא	דור
שמואל	רב	1
רב יהודה	רב הונא	2
רב יוסף	רבה	3
רבא	אב"י	4
רב הונא בריה דרבי יהושע	רב פפא	5
רב אשי	רבינא	6

ארמית	עברית	ארמית	עברית	ארמית	עברית	ארמית	עברית
אורחא	דרך	כולי	כל	אדם	גברא	נפשיה	נפשו / עצמו
אזל	הלך	כולהו	כולם	גמרא	גמ' גביה	סיפא	סוף
אחרינא	אחרת	כי	כאשר	אצלו	גווה	סלקא	עולה
אטו	האם	כתיב	כתוב	תוכה	דהבא	עבד	עשה
אי	אם	לאו	לא	זהב	דידיה	עובדא	מעשה
איבעיא	נשאלה	לאפוקי	להוציא	שלו	דידן	עייל	נכנס
איבעית	אם תרצה	לאתויי	להביא	שלנו	דילמא	עלמא	עולם
אידך	האחר	להו	להם	אולי	דינא	עסקינן	עוסקים אנו
אידי	על ידי	ליה	לו	דין	דמי	פליגי	חולקים
איכא	יש	ליכא	אין	דומה	הא	פסידא	הפסד
אילימא	אם נאמר	לימא	לומר	זה/ אבל /הרי	האי	פשיטא	פשוט
אימא	אמור	לישנא	לשון	זה	הדדי	צריכא	צריך
אין	כן	לית	אין	יחד	הדר	צריכי	צריכים
איניש	איש	למימר	לומר	חזר	הוה	קא	(נמחק)
אינשי	אנשים	לן	לנו	היה	הו	קאי	עומד
איצטריך	צריך	לקמיה	לפני	היו	היינו	קאמר	אומר
אית	יש	מאן	מי	זהו	הכא	קיימא	קיימת
איתיביה	הקשה לו	מבעיא	צריך	כאן	היכא	קלא	קול
איתימא	אם תאמר	מי	האם	היכן	הכי	קמא	ראשון
אליבא	לפי	מילי	דברים	כך	היכי	קרא	פסוק
אלמא	הרי ש..	מילתא	דבר	איך	הלכתא	קשיא	קשה
אמאי	למה	מינה	ממנה	ההלכה	הניחא	קתני	כתוב
אמינא	אני אומר	מיניה	ממנו	זה נוח	הני	רחמנא	התורה
אמרי	אומרים	מינייהו	מהם	אלו	הנך	רישא	ראש
אמרינן	אומרים אנו	מכדי	מכיון	אלו	השתא	שאני	שונה
אמרן	אמרנו	ממונא	ממון	עכשיו	התם	שכיח	מצוי
אנא	אני	מנא	מניין	שם	והאמר	שמיה	שמו
אנן	אנו	מנלן	מנין לנו	והרי אמר	ותו	שנא	שונה
אנת	אתה	מצי	יכול	ועוד	זוזי	שנו	למדנו
ארעא	ארץ	מציעא	אמצעי	כסף	זיל	שפיר	טוב
אשכח	מצא	מר	אדון	לך	זימנא	שקיל	לוקח
אתא	בא	מריה	בעליו	פעם	חבריה	שקול	קח
אתמר	נאמר	מרייהו	בעליהם	חברו	חד	תא	בא
בהדי	עם	מתיב	משיב	אחד	חדא	תיובתא	קושיה
בהו	בהם	מתני'	משנתינו	אחת	חזי	תימא	תאמר
בי	בית	נחית	יורד	ראה	טעמא	תלת	שלש
ביה	בו	ניחא	נוח	טעם	טעמיה	תנא	שנה
בעי	שאל	נימא	נאמר	טעמו	טפי	תניא	שנויה ברייתא
בעו	שאלו	נטירותא	שמירה	יותר	ידענא	תנן	שנינו
בעינן	שואלים אנו	נינהו	הם	יודע אני	יהיב	תרוייהו	שניהם
בר	בן	נמי	גם	נותן	יומא	תרי	שנים
בשלמא	בשלום	נפיש	מרובה	יום	יתיב	תריסר	שנים עשר
בתר	אחר	נפקא	יוצא	יושב		תרתי	שנים

מילות מפתח לכיתה ו'

הגדרה	מילה	הגדרה	מילה	הגדרה	מילה
שאלה	מאי שנא	פתיחה	ההוא גברא	שאלה	איבעיא להו
השלמה	מכלל	שאלה	היכי דמי	תשובה	איבעית אימא
שאלה	ממאי	תשובה	הכא במאי עסקינן	קושיה	אי הכי
שאלה	מנא הני מילי	קושיה	הכי השתא	השלמה	איכא דאמרי
השלמה	מאי לאו	סיוע	הכי נמי מסתברא	תשובה	אידי
שאלה	מאי קאמר	קושיה	הניחא ל.. אלא ..	השלמה	אילימא
שאלה	מאן תנא	תשובה	הכי קאמר / אימא / הכי קתני	תשובה	אימא
תשובה	מהו דתימא . . קמ"ל	השלמה	ואומר (בתוך משנה או ברייתא)	השלמה	אי נמי
קושיה	מתיב / מיתיבי	שאלה	ואימא / ואימא הכי נמי	קושיה	אימא סיפא
קושיה	מתקיף	קושיה	והא, והאמר / והתניא / והתנן	קושיה	איתיביה
שאלה	פשיטא	סיום	והלכתא	השלמה	איתימא
תשובה	צריכא / צריכי	השלמה	וכי תימא	תשובה	אלא
תשובה	שאני	סיום	ולא היא	שאלה	אמאי
סיום	שמע מינה	קושיה	ורמינהו	פתיחה	אמר מר
השלמה	שנאמר	קושיה	ותו	פתיחה	אמר רב / רב ..
סיום	תא שמע	סיוע	כי הא	תשובה	אמרי
סיום	תיקו	השלמה	לא אמרן	השלמה	אמרי לה
פתיחה	תנא	תשובה	לא צריכא	תשובה	אמר לך
פתיחה	תנו רבנן	השלמה	לא מבעיא	תשובה	אפילו תימא
תשובה	תני	תשובה	לא קשיא	פתיחה	אתמר
השלמה	תני עלה (או: קתני עלה)	השלמה	לא שנו	סיוע	אתמר נמי
פתיחה	תניא	שאלה	לימא	שאלה	במאי קמפלגי
סיוע	תניא כוותיה	קושיה	למימרא	השלמה	במה דברים אמורים
סיוע	תניא נמי הכי	קושיה	לפלוג ולתני בדידה	שאלה	בעי, בעא מיניה
פתיחה	תנן	שאלה	מאי	קושיה	בשלמא . . אלא
פתיחה	תנן התם	קושיה	מאי איריא	סיוע	דיקא נמי
		שאלה	מאי טעמא	קושיה	הא גופא קשיא

שאלות לדוגמה

מבחן ארצי סוף שנה
פרק המפקיד

בבא מציעא מדף מ"ב עמוד א במשנה 'המפקיד
מעות... ' עד תחילת דף מ"ג עמוד א 'דמי כיסי'.

הקדמה לגמרא

התלמידים יכירו את תפקיד התנאים והאמוראים

ומטרות המשנה והגמרא

1. מי היו התנאים ומי היו האמוראים? והיכן כתובים דבריהם?
2. דעת מי יכולה לחלוק על דעת מי?
תנא על אמורא, אמורא על תנא, תנא על תנא.
3. מהם תפקידיה העיקריים של הגמרא?
לפרש את דברי המשנה, לברר את ההלכה.
4. מי היו עורכי הגמרא, תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי?
רבינא ורב אשי תלמוד בבלי, רבי יוחנן תלמוד ירושלמי
5. מבנה הדף: מצא שם המסכת, שם הפרק, מספר הדף, משנה וגמרא, פירוש רש"י, פירוש תוספות, מקורות הפסוקים, ציונים להלכה.

שאלות לדוגמה סוגיה 25:

שאלות ידע התלמידים יזכרו את תוכן הסוגיות

6. מה עדיף לאדם לעשות עם כספו – להשקיעו בנכסים או לשמרו בבנק? נמק את הטעם לכך
7. הברכה מצויה בדבר הסמוי מן העין – מאיזו מילה נלמד דבר זה?
8. יהודה הפקיד כסף אצל חברו והוא הניחו בארון והכסף נגנב
 - א. מה הדין אם ההפקדה הייתה ביום שלישי? _____
 - ב. מה הדין אם הפקיד אצלו בערב שבת? _____
 - ג. נמק את טעמי הדינים!
9. היכן השמירה הטובה ביותר כיום ('האיזנא')?
 - א. בקרקע
 - ב. בשמי הקורה.
 - ג. בין שורות הבניין.
 - ד. בטפח הסמוך לקרקע או לכותל.

משימות קריאה מבפנים

התלמידים ידעו לקרוא בהבנה את סוגיות הגמרא מילה במילה

(תרגום מילולי או תוכן)

10. תרגם את מילות הגמרא, ובחר את ההגדרה הנכונה לכל מהלך

מתוך התרמילון:

הקף את סוג המהלך בגמרא	לשון הגמרא	תרגום מילולי
	ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה	_____ גבי _____
המשך	אותביניהו בצריפא דאורבני, איגנוב	_____
	אמר רב יוסף אע"ג דלענין גנבי נטירותא לענין נורא פשיעותא היא ו... חייב	אמר רב יוסף _____ לענין _____ - _____ לענין _____ - _____ היא ו... חייב
	ואיכא דאמרי אע"ג דלענין נורא פשיעותא היא לענין גנבי נטירותא היא .. ופטור	ו... אע"ג ... ופטור
	והלכתא תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב	ו... תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב

תרמילון: הכרעה, סיפור, מימרא, גירסה נוספת.

12. שבץ כל אמורא בדור המתאים:

דור	שם האמורא	שם האמורא
1	רב	שמואל
2	רב הונא	רב יהודה
3	רבה	רב יוסף
4	אב"י	רבא
5	רב פפא	רב הונא בריה דרבי יהושע
6	רבינא	רב אשי

תרמילון: רב הונא, שמואל, רב יוסף, רב אשי, רב הונא בריה דרבי יהושע, אב"י, רבה, רבינא, רב, רב פפא, רב יהודה, רבא.

ביאורי מילים לכיתה ו'

התלמידים יהיו בקיאים בכ- 175 מילים בסיסיות בארמית

אורחא, אזל, אחרינא, אטו, אי, איבעיא, איבעית, אידך, איידי, איכא, אילימא, אימא, אין, איניש, אינשי, איצטריך, אית, איתא, איתביה, איתימא, אליבא, אלימא, אלמא, אמאי, אמינא, אמרי, אמרינן, אמרן, אנא, אנו, אנת, ארעא, אשכח, אתא, אתמר, בהדי, בהו, בי, ביה, בעי, בעו, בעינן, בר, בשלמא, בתר, בתרא, גברא, גביה, גוה, דהבא, דידיה, דידן, דינא, דלמא, דמי, הא, האי, הדדי, הדר, הוה, הוו, היינו, הכא, הכי, היכא, היכי, הלכתא, הניחא, הני, הנך, השתא, התם, והאמר, ותו, זוזי, זיל, זימנא, חבריה, חד, חדא, חזי, טעמא, טעמיה, טפי, ידענא, יהיב, יומא, יתיב, כולי, כולהו, כותיה, כי, כתיב, לאו, לאפוקי, לאתויי, להו, ליה, ליכא, לימא, לישנא, לית, למימר, לן, לקמיה, מאן, מבעיא, מי, מילי, מילתא, מינה, מיניה, מינייהו, מכדי, ממונא, מנא, מנלן, מצי, מציעא, מר, מריה, מריהו, מתיב, מתניתין, נחית, ניחא, נימא, נטירותא, נינהו, נמי, נפיש, נפקא, נפשיה, סיפא, סלקא, עבד, עובדא, עייל, עלמא, עסיקנן, פליגי, פסידא, פשיטא, צריכא, צריכי, קא, קאי, קאמר, קיימא, קלא, קמא, קרא, קשיא, קתני, רחמנא, רישא, שאני, שכיח, שמיה, שנא, שנו, שפיר, שקיל, שקול, תא, תיובתא, תימא, תלת, תנא, תניא, תנן, תרווייהו, תרי, תריסר, תרתי.

מילות מפתח לכיתה ו'

התלמידים יהיו בקיאים ב-85 מילות מפתח ומשמעויותיהן

פירוש המילים, משמעותן ותפקידיהן מופיע בטבלה בסוף הקובץ.

איבעיא להו (מי אמרינן . . או דלמא), איבעית אימא, אי הכי,
איכא דאמרי, איידי, אילימא, אימא, אי נמי, אימא סיפא,
איתיביה, איתימא, אלא, אמאי, אמר מר, אמר רב, אמרי,
אמרי לה, אמר לך, אפילו תימא, אתמר, אתמר נמי, במאי קא
מיפלגי, במה דברים אמורים, בעא / בעי, בשלמא . . אלא,
דיקא נמי, הא גופא קשיא, הוא גברא, היכי דמי, הכא במאי
עסקינן, הכי השתא, הכי נמי מסתברא, הכי קאמר, הכי קתני,
הניחא, ואומר, ואימא, ואימא הכי נמי, והא, והלכתא, וכי תימא,
ולא היא, ורמינהו, ותו, כי הא, לא אמרו, לא מבעיא, לא
צריכא, לא קשיא, לא שנו, לימא, למימרא, לפלוג וליתני
בדידה, לעולם, מאי, מאי איריא, מאי טעמא, מאי שנא,
מכלל, ממאי, מנא הני מילי, מאי לאו, מאי קאמר, מאן תנא,
מהו דתימא, מתיב, מיתבי, מתקיף, פשיטא, צריכא / צריכי,
קתני עלה, רב .. אמר, שאני, שמע מינה, שנאמר, תא שמע,
תיקו, תנא, תנו רבנן, תני, תניא, תניא כוותיה, תניא נמי הכי,
תנו, תנו התם.

רשימת מילות המפתח וביאורן

הגדרה	מילה	פירוש מילולי	משמעות
שאלה	איבעיא להו	נשאלה להם.	שאלת ספק שנשאלה בבית המדרש, מכילה שני צדדים
תשובה	איבעית אימא	אם רצונך אמור	תירוץ נוסף
קושיה	אי הכי	אם כך	לפי דבריך עכשיו תהיה קושיה, שלא תהיה לולא דבריך.
השלמה	איכא דאמרי	יש שאומרים.	נוסח אחר בסוגיה.
תשובה	אידי	על ידי (שהובא זה הובא גם זה)	אין לדייק מהלשון, כיון שהוא הובא רק בדרכך אנב
השלמה	אילימא	אם נאמר (כך.. והרי כך)	הקדמה לניסיון הסבר / תשובה שהגמרא מביאה כדי לדחות
תשובה	אימא	אמור	ראה ב"הכי קאמר"
השלמה	אי נמי	אם גם.	אפשרות נוספת.
קושיה	אימא סיפא	תאמר את סוף המשנה.	פתיחה לסתירה.
קושיה	איתיביה	השיבו בקושיה מברייתא	אמורא מקשה על דברי חברו מדברי ברייתא
השלמה	איתימא	יש אומרים / אם תאמר	דעה / גרסה נוספת ??
תשובה	אלא	לא כך, אלא אחרת	פתיחה לשינוי, בדרכך כלל בא בתירוץ
שאלה	אמאי	על מה, למה?	פתיחה לשאלת בירור הטעם.
פתיחה	אמר מר	אמר האדון.	ציטוט מהברייתא לצורך דיון.
פתיחה	אמר רב / רב .. אמר		פתיחה למימרא / תשובה. רב.. אמר = פתיחה לדעה / הסבר חולק
תשובה	אמרי	אמרו	פתיחה לאמירת רבים (פעמים רבות היא פתיחת תשובה).

השלמה	אמרי לה	יש שאומרים לה	גרסה נוספת למימרא / הלכה
תשובה	אמר לך	אילו היה כאן הוא היה אומר לך	הגמרא מתרצת דעה של חכם שאינו לפנינו
תשובה	אפילו תימא	אפילו אם תאמר לא כפי שאמרנו קודם, גם יהיה מובן	דחיית שאלה / אוקימתא של הגמרא
פתיחה	אתמר	נאמר	כשבא בתחילת סוגיה – פתיחה למחלוקת אמוראים.
סיוע	אתמר נמי	נאמר גם כן	סיוע מדברי אמוראים
שאלה	במאי קמפלגי	במה הם חולקים?	מה יסוד המחלוקת (באיזו סברה נחלקו)
השלמה	במה דברים אמורים	כל האמור מדבר רק במקרה מסוים	אוקימתא בתוך דברי המשנה
שאלה	בעי, בעא מיניה	שאל, שאל ממנו	שאלת יחיד.
קושיה	בשלמא .. אלא	בשלום (נוח) (לדעה זו) אבל לדעה האחרת קשה.	פתיחה לקושיה שהיא רק לפי צד או דעה אחת.
סיוע	דיקא נמי	מדויקת גם	סיוע לתשובה מתוך דיוק בדברי המקור
קושיה	הא גופא קשיא	זו בעצמה קשה.	סתירה פנימית.
פתיחה	ההוא נברא	אותו אדם	פתיחה לסיפור
שאלה	היכי דמי	איך מדובר?	שאלת בירור המקרה.
תשובה	הכא במאי עסקינן	כאן במה אנו עוסקים.	תשובת אוקימתא.
קושיה	הכי השתא	איזו השוואה?	דחיית תירוץ / הסבר מכוח ההגיון
סיוע	הכי נמי מסתברא	כך גם מסתבר	סיוע לדעה / תשובה
קושיה	הניחא ל.. אלא ..	זה נוח לדעה אחת אבל לדעה האחרת קשה	הקדמה לקושיה על דעה שניה.

תשובה	הכי קאמר / אימא / הכי קתני	כך כוונתו לומר / אמור / כך הוא שונה	אנו מפרשים את כוונת המשנה או המימרא וכאילו "מוסיפים" בה מילות פירוש.
השלמה	ואומר (בתוך משנה או ברייתא)	ובפסוק נוסף הוא אומר	מקור מפסוק נוסף (בדרך כלל הגמרא תשאל על כך "מאי ואומר" – מדוע צריכים מקור נוסף)
שאלה	ואימא / ואימא הכי נמי	מדוע לא נאמר / מדוע לא נאמר אכן כך	מדוע לא תירצנו בדרך אחרת / מדוע לא נקבל את הסברה הנגדית
קושיה	והא, והאמר / והתניא / והתנן	והרי / והרי אמר / והרי שנינו בברייתא / והרי שנינו במשנה	פתיחת קושיה מסברה או ממקור אמוראי / תנאי
סיום	והלכתא	וההלכה	סיום הסוגיה בפסק ההלכה למעשה
השלמה	וכי תימא	ואם תאמר ש.. לא ניתן לומר זאת מפני ש...	הגמרא שוללת מראש הסבר אפשרי ומסבירה מדוע הוא לא אפשרי
סיום	ולא היא	הדבר איננו נכון	סיומת המציינת שהדין / ההסבר שהובא - איננו נכון.
קושיה	ורמינהו	ורמי אינהו, השלך אותם.	סתירה בין שני מקורות בעלי סמכות שווה כמו שתי משניות / ברייתות.
קושיה	ותו	ושוב / ועוד	שאלה נוספת
סיוע	כי הא	כמו זו	פתיחה לדוגמה / סיוע (פעמים רבות סיוע מסיפור)
השלמה	לא אמרן	לא אמרנו (אלא רק במקרה כזה).	העמדת דברי האמורא (אוקימתא) במקרה מסוים
תשובה	לא צריכא	– לא (כפי שחשבנו אלא), צריך!	תירוץ באמצעות העמדת ההלכה (אוקימתא) במקרה מסוים
השלמה	לא מבעיא	אין צורך לומר ש.. אלא אפילו...	הלכה פשוטה שבאה כהקדמה להלכה מחודשת
תשובה	לא קשיא	לא קשה	פתיחה לפירוק הקושיה

השלמה	לא שנו	לא שנינו במשנה אלא במקרה זה אבל במקרה... הדין שונה	העמדת דברי המשנה (אוקימתא) במקרה מסוים
שאלה	לימא	אולי נאמר	פתיחה לניסיון הסבר או העמדת דעה אחת בשיטה של דעה אחרת (בדרך כלל הסבר זה נדחה)
קושיה	למימרא	לומר שכך .. והרי	הקדמה לקושיה
קושיה	לפלוג ולתני בדידה	(אם כדבריך, מדוע מחלק התנא במקרה אחר ש)יחלוק במקרה זה עצמו	קושיה מתוך דיוק במשנה
שאלה	מאי	מה?	מה הפירוש?
קושיה	מאי איריא	מה הוראה / תפיסה היא זו.	למה נקט התנא / האמורא דווקא דוגמה זו ולא דוגמה פשוטה יותר?
שאלה	מאי טעמא	מה הטעם	בירור טעם ההלכה
שאלה	מאי שנא	מה ההבדל	בירור ההבדל בין הלכה זו להלכה אחרת
השלמה	מכלל	מכלל זה אנו מבינים הלכה נוספת	דיוק הלכה נוספת מתוך דברי המקור (פעמים רבות מופיע כהקדמה לשאלה)
שאלה	ממאי	מהיכן אנו יודעים זאת	
שאלה	מנא הני מילי	מניין אלו הדברים	בירור מקור ההלכה בתורה
השלמה	מאי לאו	האם לא מדובר כאן במקרה כזה? לא	ניסיון הסבר / אוקימתא שנדחה
שאלה	מאי קאמר	מה כוונתו לומר	בירור הכוונה
שאלה	מאן תנא	מיהו התנא	בירור בעל הדעה
תשובה	מהו דתימא .. קמ"ל	מהו שתאמר	הסבר החידוש, יכולנו לומר אחרת, התנא משמיע לנו חידוש
קושיה	מתיב / מיתיבי	משיב / משיבים	קושיה ממקור תנאי
קושיה	מתקיף		קושיה מסברה

שאלה	פשיטא	פשוט	מה החידוש בהלכה זו?
תשובה	צריכא / צריכי שנאמר, תני, תניא, תני עלה,	צריכה / צריכים	ההלכה / הכתוב – נצרך ויש בו חידוש
תשובה	שאני	שונה (אינו דומה) .	פירוק הקושיה באמצעות סברה (גם אוקימתא?)
סיום	שמע מינה	שמע (הבן) ממנה.	ניסיון הוכחה.
השלמה	שנאמר	שנאמר בפסוק	מקור בפסוק
סיום	תא שמע	בא ושמע.	ניסיון פשיטת הבעיא ממשנה.
סיום	תיקו	תעמוד	סיום ללא תשובה.
פתיחה	תנא	שנה	פתיחה לתוספתא קצרה המרחיבה את דברי המשנה
פתיחה	תנו רבנן	שנו רבותינו	תוספתא / ברייתא שנשנתה בפי כל התנאים (פעמים רבות היא מהווה הרחבה לדברי המשנה)
תשובה	תני	תשנה (תגרוס במשנה כך)	תירוץ הקושיה באמצעות שינוי גרסת המשנה
השלמה	תני עלה (או: קתני עלה)	שנו בברייתא על משנה ז	השלמת פרטי המשנה מברייתא שנשנתה על המשנה
פתיחה	תניא	שנויה ברייתא	פתיחה לברייתת יחיד
סיוע	תניא כוותיה	שנויה ברייתא כמותו	סיוע לאמורא מברייתא
סיוע	תניא נמי הכי	שנינו גם כן, כך	סיוע מברייתא
פתיחה	תנן	שנינו במשנה.	ציטוט ממשנה, לפעמים מופיע כהקדמה לקושיה
פתיחה	תנן התם	שנינו שם.	ציטוט ממשנה במסכת אחרת.